

Memorandum do Prezydencji Polski w Radzie UE

Od lipca do grudnia 2011 roku Polska sprawować będzie Prezydencję w Radzie Unii Europejskiej. W niniejszym memorandum, zwracamy uwagę na kluczowe kwestie w obszarach polityki klimatycznej i energetycznej, którymi Polska będzie musiała się zająć podczas sprawowania Prezydencji.

Ambitne cele w zakresie ochrony klimatu i energetyki przysłużą się budowaniu Europy XXI wieku, bezpieczniejszej dzięki uniezależnieniu się od paliw kopalnych i bardziej konkurencyjnej dzięki rozwojowi zielonych technologii. Jednocześnie nadanie przez Polskę właściwego priorytetu ochronie klimatu przyczyni się do budowania wizerunku Polski jako kraju rozumiejącego konieczność zrównoważonego korzystania z zasobów oraz dbającego o los przyszłych pokoleń.

Koalicja Klimatyczna oraz Climate Action Network Europe apelują do polskiego rządu, aby podczas Prezydencji w Radzie UE promował działania na rzecz:

1. Zwiększania bezpieczeństwa energetycznego Unii poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii i poprawę efektywności energetycznej.
2. Zapewnienia, że fundusze unijne po roku 2013 będą wspierać budowę efektywnej gospodarki opartej na odnawialnych źródłach energii.
3. Zwiększenia celu redukcji emisji UE z 20% do 30% do roku 2020¹.
4. Przyjęcia wiążącego celu 20% oszczędności energii do roku 2020.
5. Przyjęcia ambitnego stanowiska negocjacyjnego UE na Konferencję Klimatyczną COP17 w Durbanie.

Bezpieczeństwo energetyczne – efektywna gospodarka oparta na odnawialnych źródłach energii.

Jednym z oficjalnych priorytetów polskiej Prezydencji jest wzmocnienie zewnętrznej polityki energetycznej Unii Europejskiej. Jednak postulaty podnoszone przez Polskę, takie jak dywersyfikacja źródeł energii, mają na celu głównie zabezpieczenie stabilności dostaw surowców energetycznych. Taka zawężona interpretacja pojęcia bezpieczeństwa energetycznego sama w sobie stanowi źródło

¹ Bez wykorzystania offsetowania, czyli poprzez działania podejmowane wewnątrz UE.

problemów. Utrwała model gospodarki opartej na uzależnieniu od paliw kopalnych oraz niejednokrotnie pogłębia konflikty w krajach eksportujących surowce energetyczne, umacniając ich, często niedemokratyczne, rządy. Stoi również w sprzeczności z wysiłkami na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Najbardziej skuteczną drogą do zapewnienia Unii Europejskiej bezpieczeństwa energetycznego jest zmniejszenie zależności od importu surowców energetycznych poprzez wspieranie rozwoju rozproszonej energetyki odnawialnej, opartej na lokalnych źródłach energii oraz poprawa efektywności energetycznej. Aby to osiągnąć, konieczne jest podjęcie ambitnych i zdecydowanych działań na rzecz promocji odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, a także modernizacja i połączenie istniejących sieci przesyłowych z sieciami inteligentnymi (tzw. smart grids). Wsparcie w ten sposób rozwoju innowacyjnej gospodarki opartej na czystych źródłach energii poprawi również konkurencyjność Europy na rynkach światowych.

Fundusze unijne służące ochronie klimatu.

Podstawą nowego budżetu Unii Europejskiej powinno być finansowanie zrównoważonego rozwoju i efektywnej gospodarki opartej na odnawialnych źródłach energii. Sposób wykorzystania przyszłych funduszy unijnych nie może stać w sprzeczności z celami strategii ochrony klimatu określonymi w dokumencie *Europa 2020*.

Kwestie ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z zasobów powinny stanowić horyzontalne priorytety dla całej przyszłej polityki spójności. Środki przeznaczane na innowacje, badania, czy edukację powinny sprzyjać transformacji w kierunku gospodarki niskowęglowej. Aby uniknąć finansowania projektów sprzecznych z celami ochrony klimatu i środowiska, konieczne jest stworzenie systemu ich regularnego monitoringu według kryteriów ochrony klimatu i bioróżnorodności oraz efektywnego korzystania z zasobów. Regulacje dotyczące polityki spójności powinny gwarantować szeroki udział partnerów społecznych, w tym przedstawicieli organizacji pozarządowych, w podejmowanych decyzjach oraz pełny dostęp do informacji o wydatkowanych funduszach.

Zwiększenie celu redukcji emisji UE z 20% do 30% do roku 2020.

Zwiększenie celu z 20% do 30% jest konieczne, aby dać europejskiej gospodarce nowy impuls do innowacyjnego rozwoju oraz uodpornić ją na wahania cen paliw². Taka decyzja przyczyni się także do znaczących oszczędności oraz poprawy jakości życia i stanu zdrowia obywateli, osiągniętych dzięki zmniejszonym emisjom zanieczyszczeń i poprawie jakości powietrza. Wyższy cel redukcyjny to także utworzenie dodatkowych zielonych miejsc pracy oraz wzmocnienie bezpieczeństwa energetycznego Europy. Ponadto zwiększenie poziomu zobowiązań UE jest niezbędne w świetle wyników badań naukowych i wynikających z nich zaleceń dotyczących ochrony klimatu³. Podniesienie celu powinno być bezwarunkowe, tj. nie powiązane z celami, których realizację deklarują inne państwa. Podział zobowiązań redukcyjnych wewnątrz UE musi uwzględniać potencjał do redukcji emisji i możliwości

² Komisja Europejska, „Analiza możliwości podwyższenia 20% celu redukcji emisji gazów cieplarnianych i ocena ryzyka zjawiska ucieczki emisji”, Marzec 2010.

³ CAN-Europe wzywa UE do przyjęcia celu ponad 40% redukcji emisji do 2020 roku w stosunku do 1990. Kilka organizacji należących do CAN-Europe domaga się by ponad 40% redukcji zostało osiągnięte wewnątrz UE.

gospodarcze poszczególnych państw. Powinien zawierać propozycje efektywnych mechanizmów finansowego wsparcia redukcji w nowych krajach członkowskich o ograniczonych możliwościach finansowych, a znaczącym, niewykorzystanym potencjale redukcyjnym.

Wiążący cel 20% oszczędności energii do roku 2020.

Zmiana istniejącego zobowiązania politycznego do osiągnięcia 20% oszczędności energii do roku 2020 na prawnie wiążący cel jest konieczna, aby Unia mogła skutecznie budować konkurencyjną gospodarkę. Poprawa efektywności energetycznej zmniejsza rachunki za energię i tworzy nowe miejsca pracy, np. przy termomodernizacji budynków. Zapewnia także większe bezpieczeństwo energetyczne poprzez zmniejszenie zależności od importu paliw kopalnych. Jednocześnie oszczędzanie energii to najtańsze i najłatwiejsze w realizacji działanie pozwalające na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Podejmowane obecnie działania na rzecz oszczędzania energii nie są wystarczające. Niezbędna jest generalna zmiana podejścia do zagospodarowania zasobów, w tym energetycznych, na bardziej odpowiedzialne i oszczędne, a jednocześnie kompleksowe – tj. łączące obszary energetyki, transportu, zagospodarowania przestrzennego.

Ambitne stanowisko negocjacyjne UE podczas Szczytu Klimatycznego w Durbanie (COP17).

Podczas Szczytu Klimatycznego COP17, który odbędzie się w Durbanie w grudniu 2011 roku, Unia Europejska musi w jednoznaczny sposób opowiedzieć się za kontynuacją Protokołu z Kioto po roku 2012. Konieczne jest, by jeszcze przed Szczytem UE zdecydowała się na zwiększenie celu redukcji emisji z 20% do 30%, bez użycia elastycznych mechanizmów redukcji emisji pozwalających na traktowanie działań realizowanych w innych częściach świata jako własnych i rezygnację z wprowadzania niezbędnych zmian w Unii. Priorytetem UE powinno być również zapewnienie spójności środowiskowej kontynuacji Protokołu, czyli znalezienie rozwiązania problemów nadwyżki przyznaných jednostek emisji (AAUs) oraz niespójności zasad rozliczania emisji z użytkowania gruntów, zmian użytkowania gruntów i leśnictwa (LULUCF).

Niezbędne jest także, aby UE wspierała stworzenie nowych mechanizmów finansowania, wykorzystujących innowacyjne źródła (np.: podatek od emisji z transportu morskiego i lotnictwa, podatek od transakcji finansowych, dochody z systemu handlu emisjami) dla zapewnienia środków na walkę ze zmianami klimatu i adaptację do nich w krajach rozwijających się.

Współpraca Prezydencji z polskimi organizacjami pozarządowymi.

Wzywamy polski rząd, aby podczas Prezydencji w Radzie UE aktywnie współpracował z organizacjami pozarządowymi. Jest niezwykle istotne, żeby za naszym pośrednictwem polskie społeczeństwo na bieżąco otrzymywało rzetelne informacje o działaniach polskiej Prezydencji i dzięki temu lepiej je rozumiało. Przyczyni się to do budowania tożsamości europejskiej i podnoszenia świadomości ekologicznej Polaków.

Jednocześnie wymiana informacji między nami a naszymi zagranicznymi partnerami będzie skutecznym uzupełnieniem promocji działań Polski na arenie międzynarodowej. Dlatego też mamy nadzieję, że Polska Prezydencja będzie otwarta na współpracę ze społeczeństwem obywatelskim, a co za tym idzie ułatwi i będzie wspierać jego zaangażowanie w realizację swoich zadań.

Koalicja Klimatyczna jest porozumieniem 22 polskich organizacji pozarządowych. Jej misją jest wspólne działanie w celu zapobiegania wywołanym przez człowieka zmianom klimatu dla dobra ludzi i środowiska.

Więcej informacji dostępne na stronie: www.koalicjaklimatyczna.org

Climate Action Network Europe (CAN-E) to największa europejska sieć organizacji zajmujących się kwestiami klimatu i energii. Ponad 140 organizacji członkowskich z 26 krajów działa wspólnie na rzecz zapobiegania niebezpiecznym zmianom klimatu i promowania zrównoważonej polityki energetycznej i ekologicznej w Europie.

Więcej informacji dostępne na stronie: <http://www.climnet.org/>